ئەوەی دەمانەوێت داخستنی بەردەوامی پەڕلەمانە نەک هەموو شوێنێک … زاهیر باهیر

ترسی من ڤایرۆسی کۆرۆنا نییە ، چونکە ئەم قەناعەش وەکو هەموو قۆناغە ناڕەحەتەکانی دیکە تێدەپەڕێت و ژیان ئاسایی دەبێتەوە.

ترسی من دەستنانە بیناقاقەمانە لە لایەن حکومەت و دەوڵەتەوە، دواچڕەی ئازدیی تاکایەتی و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکانمانە ، کۆتاییهێنانی خۆپیشاندان و ناڕەزاییەکانمانە، درێژەکردنەوەی کاتی سەر کار و خراپکردنی زیاتری بەند و مەرجەکانی سەر کارمانە، لەدانی لانی کەم دوو ساڵی تری بزوتنەوەکەمانە، و زۆری تر لەمانە.

لە بریتانیا تەنها یەک هەنگاومان ماوە بۆ قەدەغەکردنی تەواوی هاتووچۆ. دوێنی شەو، 23/03 پەڕلەمانتارە بەڕێزەکانمان بە ڕاست و چەپ و میانڕە و کۆنەپارێز و لیبراڵەوە … بڕیاری تێپەڕاندنی یاسای ڤایرۆسی کۆرۆنایان بە ئەنجوومەنی کۆمەن، دا ، کە یاسایەکی وەکو ئینگلیز دەلێت دراکۆنیان، بەمەش دوا بزماریان لە کفنی ئازادیی تاک و کۆمەڵدا. هەموو پاوەرێک درا بە پۆلیس و گەر پێویستیش بکات [کە بەڕای من بە زووترین کات ئەوەش دەکەن] دەیەها هەزار سەرباز بکێشنە ناو شارەکانەوە بە تایبەت لەندەن. لە ئەمڕۆوە ئیتر تۆ تەنها لە ڕۆژێکدا یەکجار دەتوانیت بچیتە دەرەوە ئەویش بۆ وەرزش یاخود بۆ بازاڕیکردن، تەنها بۆت هەیە لەگەڵ یەکێک، کە لە ماڵەکەدا بەیەکەوە دەژین، ئەویش بەو مەرجەی ماوەیەک [مەسافیەک] لە نێونتانا هەبێت . گەر وانەکەیت بە ئاسانی پۆلیس دەتگرێت و سزاشت بۆ دەبڕێتەوە. هەمو دوکان و بازاڕێک جگە لە سوپەر مارکێت و دەرمانخانە کردنەوەیان قەدەخەیە و کردنەوەی هەر دوکانێکی دیکەی هەژاران، دەسگێڕەکانی سەر عەرەبانەکان، هەر هەمووی قەدەخەیە و دووبارە پۆلیس دەتوانێت پێت دابخات و سزاشت بدات.

ئەم بڕیارەش بۆ 2 ساڵە و هەموو 6 مانگ جارێک حکومەت پێیدا دەچێتەوە. دوو ساڵیش عەیامەکە، تەمەنێکی درێژە لە تەمەنی چاوەڕوانی هەژاران و ئەوانەی کە پێن لە دەسەڵات و دەوڵەت و زۆرداریی و نادادپەروەری و نایەکسانیی.

ئامۆژگاری دەوڵەتیش بۆ تەنها " لە ماڵەوە بمێنەرەوە" ئەمە لە کاتێکدا کە سەرۆکوەزیران ئەوەی پشتڕاستکردەوە " … هیچ دەزگەیەکی تەندروستی لە جیهانا نییە کە پیایدا بگات، لێرە قەرەوەڵەی تەواو

بۆ ئەوانەی کە لەحاڵەتی زۆر خراپدان نییە، ماشێنی پاککردنەوە و ژیانەوەی سییەکان کافی نییە، ژمارەی دکتۆر و نێرس و … تد کەمن و بە گوێرەی پێویست، نییە ”

سەرەکوەزیران ڕاستدەکات، ئەمڕۆ لە هەموو خەستەخانەکانی بریتانیا بۆ 61 ملیۆن کەس تەنها 8175 لەو ماشینە هەیە، کە لە کاتێکدا 30 هەزار پێویستە. لە ئێستادا تەنها 5000 داواکراوە و ئەویش لە 2 هەفتەی دیکەدا گوایە ئامادە دەبێت.

ئەوەی کە دوێنی شەو دیمانەی کەنالی 4 ی تی ڤی لەندەنی لە هەواڵەکانی کاهژێری 7 دا، بینبێت کە لەگەڵ وەزیری تەندروستی و دکتۆر و نێرس کرا و دواتر ڕاپۆرتی خەستانەیەکیش خوێنرایەوە لەسەر ئەوەی کە لێرە هیچ ئامادەکاری□□ك نەکراوە. تەنانەت بڕێك لە دکتۆر و نێرسەکان لەسەر حسابی خۆیان پیداویستی خۆپاراستنیان کڕیوە. ئەو کاتە بۆت دەردەکەوێت کە حکومەت و چەندێك مش□ورخۆری هاووڵاتییەکانێتی. ئەمانە لە لایەکەوە منی گریان و لەلایەکیشەوە ڕقی ئەستور کردم.

لەگەڵ هەموو ئەمانەدا پەڕلەمانتارێکی گەواد [بە مانا کوردییەکەی نا] نایەتە جواب لێیی و بڵێت ئاخر قوربان بۆچی؟!! ئەوە ئێوەن کە 10 ساڵی ڕ□ بەقە لەسەر حوکمن واتان لێکردوە؟ پەنجە بکات بە چاویدا بڵێت مردنی هەر کەسێك لەم خەڵکە، جەنابت و حیزبەکەت و هاوڕێ دەوڵەمەند و سامان□دارەکانت ئایا بەرپرس نین لێێ؟ لە لایەکی تریشەوە خەڵکی ئەم وڵاتە جو□□ی□□ك ناکەن و ل□ بەردەمی ڕەحمەتی دەوڵەت و حکومەتدا دانیشتون ئەوەندەی جگەرە و بیرە و جنس و فوتبۆڵیان هەبێت، ئیدی نان هەیە یا نییە، جار بەج□ هەنەم ، ئازادیی قەدەخە دەکرێت یا ناکرێت ؟ جا چییە؟ پەیوەندی بە منەوە چییە؟ خۆ من سیاسەت ناکەم و داخڵ بە سیاسەتیش نابم؟

خەڵکی کەمتر تێدەفکرن کە ئەمە سەرنجامێکی زۆر خراپ و ساڵانێکی ڕەش دەهێنێت. پاش ساڵێکی دیکە سەرمایەداریی هەڵدەسێتەوەو ئەوەی کە نەیتوانیوە لەم ماوەیەدا بیکات ، دەیکات. لە کێشە دارایییەکەی 2008 دا سەرمایەداری و دەوڵەتەکانی زۆر بە چاکی و باشی بۆ قازانجی خۆیان قۆستیانەوە . من لێرەدا هەر یەك دوو نموون□ی□□ك د□ننمەوە. یەکەم: ناساندنی پلانی ” زیڕۆ کۆنتراك’ واتە کارکردن بێ عەقدە هەر وەکو مەیانی کارکردنەکەی سلێمانی 60 و سەرەتای 70 کان کە بەنا و مقاویل دەهاتن کرێکاریان لەوێوە دەبرد. بەڵام لە ئێستادا مەیانەکە گۆڕاوە بە تێکستی تەلەفونی و پێتدەڵێت “وەرە بۆ کار، یاخود ئەمڕۆ مەیە ، یا چی تر پێویستمان پێت نەماوە”. دووەم: بە پاساوی د□ستگرتنەوە و بوونمان لە قەیراند، هەندێك لە بیمەکان بڕان و ئەوەشی کە ماوەتەوە بەدەستهــێنانیان زۆر گرانە و کەمتریشە

لە جاران. لە ناساندنی ئەمەشدا تا ئێستا چەندەها کەس خۆی کوشتووە لەبەر ئەوەی لیژنەی پزیشکی بڕیاری داوە ئەم کەسانە شایانی پێدانی ئەو بیمەیە نین ، ئیدی بیمەکە نەخۆشی یا پەککەوتەیی یاخود بۆ کاریی، هەر کامیا بێت.

سێیەم: سڕکردنی موچەی هەموو کرێکاران و کارگەران و فەرمانبەرانی کەرتی دەوڵەتیی بە دکتۆر و نەرسەکانیشەوە کە ئێستا لە لایەن حکومەتەوە بە " پاڵەوان" دەناسرێن و سوپاسیان دەکەن. بە نیسبەت کەری تایبەتیشەوە پارەیەکی کەم بۆ درێژکردنەوەی وەختی سەر کار و هەلومەرجی خراپی سەرکار .

ئەوەی سەرەوە تەنها 3 خاڵن لە دەیەها خاڵی هێڕشی دەوڵەت و سەرمایەداران بۆ سەرمان. بۆیە لەم قەیرانەی ئێستاشدا من بەش بەحاڵی خۆم چاوەڕوانی خرپترکردنی بارودۆخی ژیانمان دەکەم لەبری باشتری لە هەموو ڕوویەکەوە.

بە گوێرەی ئەزموون و خەشم و خوێندنەوە و تەفکرینی زۆرم، گەیشتومەتە ئەو بەرەنجامەی گەشەکردنی سەرمایەداری و پێشکەوتنی تەکنەلۆجیا و زیادبوونی ژمارەی کرێکاران نەك هەر بزوتنەوەکە ناباتە پێشەوە بەڵکو دوایشی دەخات ، ئەمە لە ئێستادا ئاوایە. هەر ئەمەش کە دەبینیت ڕاپەڕین و ناڕەزایی و هەوەی شۆڕش لە وڵاتانی دواکەوتوی پیشەسازیدا زۆر ترن تاکو ئەم وڵاتانە. گەر یەکێك پێم بڵێ ئەی ئەوە نییە لە فەرەنسا هەیە کە وڵاتێکی پیشەسازیی پێشکەوتووە؟ لە وەڵامدا دەلێم کە نەریت و خو و مێژوی شۆڕشگێڕانەیە کە بەرگریی و بەگژاچونەوە دروستدەکات، نەك بە پیشەسازیکردنی وڵات و پێشەوەچوونی تەکنەلۆجیا. خۆشبەختانە ئەوە لە یۆنان و فەرەنسادا هەبوو ، بەڵام حکومەتی چەپی Alexis Tsipras ئەوەی لە یۆنانا نەهێڵاو ، جەنگی کۆرۆناش ڕەنگە کۆتایی بەوەی فەرەنساش بهێنێت. هیوادارم ئاوا نەبێت.

زاهیر باهیر
24/03/2020

ئەولەویاتەکانی سیگمۆند فرۆید ... وەرگێڕانی لە ئینگلیزییەوە: صباحی مەلاعەوڵا

سیگمۆند فرۆید یەکێك لە بەرجەستەترین بیریارانی سەدەی بیستەم بوو، ئەو میتۆدێکی نوێی بۆ تێگەیشتن لە کەسایەتی مرۆڤ هێنایە ئارا، و یارمەتی مرۆڤی دا هەنگاوێکی تر لە ڕێگەی کەماڵ بهاوێژێت.
شیکردنەوەی کەسایەتی و ڕەفتاری مرۆڤ لەسەر بنەمای دەروونشیکاری فرۆید هەنگاوێکی نوێ بوو بۆ تێگەیشتن لە مرۆڤ و مرۆڤناسی لەفەرهەنگی خۆرئاوادا گێڕی. ئەمەی لە خوارەوە دەیخوێنیتەوە بابەتێکی نوازەیە لەبارەی ناسینی کەسایەتی مرۆڤ کە بەناوی سیگمۆند فرۆیدەوە بڵاوکراوەتەوە، هەرچەندە، من گومانم هەیە کە ئەم بابەتە نوسراوی خودی فرۆید بێ، بەڵام بەباشم زانی بەهۆی جوانی بابەتەکەوە بە خوێنەرانی ئاشنا بکەم، هەنوکە بابزانین کێی تر وەك من یەکەم کار- ئەولەویات- شێرەی ئاوی چێشتخانەکە دەگرێتەوە! وەرگێڕ.
گریمانە بکە تۆ لە ماڵەوە دانیشتویت و پێنج ڕووداو لە یەك کاتدا دێنە پێش، بەڵام تۆ چۆن ئەم پێنج کارە ئەنجام دەدەیت، واتە ئەولەویاتەکانی تۆ بۆ ئەنجام دانی ئەم کارانە چییە و کامیان پێش کامیان دەخەیت؟

1 – زەنگی تەلەفۆن لێدەدات!
2 – منداڵەکەت دەگری!
3 – کەسێك لە دەرگا دەدات یان لە پێش دەرگا بانگت دەکات!
4 – جلەکانت لەدەرەوە بە تەناف هەڵواسیوە تا وشك ببنەوە و باران دەبارێ!
5 – شێرەی ئاوی چێشتخانەکەت کردۆتەوە و ئاوەکە بە فیڕۆ دەڕوات!

هەنوکە ئەم پێنج کارە < لە 1 تا 5 > یەك لە دوای یەك ئەنجام بدە و، بزانە بڕیارەکانت چۆن دراون، بەڵام لەگەڵ خۆتدا ڕاستگۆبە و دیاری کردنی وەڵامەکان سەرنج ڕاکێشن.
هەنوکە وەڵامی تەستەکە ببینە و بزانە ئەولەویاتەکانی تۆ چۆنن:
هەریەکێك لەم پێنج کارەی کە لە سەرەوە ئاماژەمان پێدا،شتێك لە ژیانتدا نیشان دەدات،لەبەرئەوە هەر یەکێك لەم کارانەی سەرەوە ئەم مانایانەی هەیە:
1 – زەنگی تەلەفۆن نیشاندەری کارە

2 – منداڵ نیشاندەری خێزانە
3 – دەرگا نیشاندەری هاوڕێ یە
4 – جلەکان نیشاندەری پارەیە
5 – ڕۆیشتنی ئاوی چێشتخانەکە نیشاندەری ئارەزووی (Love Life) سێکسی یە
ه□بژاردنی یەك لە دوای یەکی ئەم پێنج کارە ئەولەویاتەکانی تۆ لە ژیانت دا نیشان دەدات!.
*** ***
1 – بۆ ئاشنابوون بە فرۆید و دەروونشیکاری پێشنیاری چاپی یەکەمی ئەم پەرتووکەی فرۆید دەکەین کە لەلایەن ئێمەوە کراوەتە کوردی :
پێنج وانە لە دەروونشیکاریدا
سیگمۆند فرۆید
وەرگێڕانی لە فارسییەوە: صباحی مەلاعەوڵا
خانەی چاپ و ب□ڵاوکردنەوەی ئاوێر،چاپی یەکەمی ساڵی 2007 ، هەولێر.

- بۆ خوێندنەوەی پەرتووکی(پێنج وانە لە دەروونشیکاری سیگمۆند فرۆید) لە کتێبخانەی سایتی (دەنگەکان) کلیکی ئەم لینکە بکە:
https://dengekan.info/archives/12129

سەرچاوەی وەرگێڕانی ئەم بابەتە:
http://www.lifeistest.com/product/sigmund-freuds-priorities-questions

---

نیشتمان لە دەرەوەی ئەنگێزەی ناسیۆنالیستی … نووسینی: ستیڤان شەمزینی

هەرچەند □□و□ دەدەم، ناتوانم وەکوو
چۆن خۆم دەمەوێ، ئاوا، باسی و□لات□ک□م بک□م
ڕ□سوڵ هەمزاتۆڤ

فەیلەسووفی هاوچەرخی ئەڵمانی "پیتەر سلۆتەردایک" لە ئینتەرڤیوێکی گۆڤاری "فۆکەس"دا لە بارەی بوونی ئاینەکانەوە کە ئەو نکۆڵیی لە بوونیان دەکات، رستەیەکی سەرەتانی دەدرکێنێت بەوەی دەڵێت "چەمکی ئاین هەڵەیە و زیانبەخشە، هەروەها بەشێک لەکولتووری ئیمپریالیستی رۆژئاوایشی تێدایە". سلۆتەرداریک نموونەی هیندییەکان دەخاتە بەرچاو، پێش ئەوەی لەلایەن ئاینناسە ئەوروپییەکانەوە بەیان روون بکرێتەوە، دەرکیان بە هیندۆسیبوونی خۆیان نەکردووە، بەهەمان شێوە چینییەکان تاکو بە ئەمڕۆش دەگات هەستێکی وایان نییە. بە هەمان فۆرم، ئەوەی بۆ من گرنگە، پێش مۆدێرنەتە و هاتنە ئارای دەوڵەت نەتەوە "ناسیۆنالیزم" شوناسی نەتەوەیی نەناسرابوو، ئەوە ناسیۆنالیزم بوو خەڵکی پۆلێن کرد بەسەر نەتەوەی جیاجیادا، بەر لە ناسیۆنالیزم ئەو شوناسە لە جێگەیەکی نادیاردا بوو، لەگەڵ ئەوەشدا ناتوانین هاشا لە دابەشبوونی مرۆڤ بکەین بەسەر ناسنامە جوداکاندا، هەر لە ناسنامەی نیشتمانی و رەگەزیی و ئاینییەوە بیگرە تا کۆی شوناسەکانی تر. ئەگەر لە پێشوودا ناسنامەی نیشتمانی تا ئەندازەیەکی زۆر جێگیر بووبێت، لە دنیای گلۆبالدا ئەم جێگیرییە لەبەردەم هەڵوەشدایە، تۆ چۆن دەتوانیت ناسنامەی کەسێک دیاری بکەیت دوو رەگی هەبێت "واتە باوک و دایکی سەر بە دوو نیشتمانی جودابن"؟. زۆرجاریش بیر لە منداڵەکانی خۆم دەکەمەوە، خاوەنی دوو نیشتمانن، وەک ئەوەی "ئەمین مەعلوف" لە کتێبی "ناسنامە بکوژەکان"دا دەیخاتە روو: "لە کەنارەکەی تری رووباری راین بیر لە حاڵی تورکێک دەکەمەوە، سی ساڵ بەر لە ئێستا لە نزیک فرانکفۆرت لە دایکبووە و هەمیشە لە ئەڵمانیا ژیاوە، لە باب و باپیرانیشی باشتر بە زمانەکەی قسە دەکات و دەنووسێت، کەچی لە چاوی ئەو کۆمەڵگەی پەنای داوە ئەڵمانی نییە، وەک چۆن لە دیدی کۆمەڵگەکای خۆیشییەوە تورکێکی راستەقینە نییە"؟!. ئەمە کێشەیەکە فیکری منیشی بەخۆیەوە سەرقاڵ کردووە.

دۆزینەوەی نیشتمان لە مەنفا

ئەگەر لە ئەزموونی خۆمەوە دەست پێبکەم، هاوینی ساڵی 2000م وەک ئێستا لە یادە، لەناو ئەو کامیۆنەی پێی دەڕۆیشتین بۆ خاکی تورکیادا بە ئامانجی گەیشتن بە وڵاتی گریک، زۆر ئارەزووم دەکرد کاسێتێکی "مەزهەری خالیقی"م لەگەڵ خۆم هەڵگرتبا، تەنیا بۆ خاتری ئەو گۆرانییە ناوداری "ئەگەڕێمەوە من بۆ وڵاتەکەم". چەند کۆپلەیەکم لەو گۆرانییە لەبەربوو هەتا چووینە سەر دەریا هەر لەبەر خۆمەوە دەمووتەوە. بۆ کۆمۆنیستێکی رادیکاڵ و کۆسمۆپۆلیستی وەک من، ئەمە یەکەمین لەحزەی هەستکردنم بە پەیوەندیی قووڵم بە شوێنەوە، لەوێ شوێنێکی ترم دۆزییەوە، جێگەیەک ناوی نیشتمانە.

لەوەدا ڕەمەکەم دوورتر هەڵدا، لەو فاکتە دڵنیابوومەوە، ئەو مرۆڤە کوردەی هەمیشە لە نیشتمانەکەی ڕا دەکات، لە هەمان ئەو ساتانەی هەنگاو بە هەنگاو لە وڵاتەکەی دوور دەکەوێتەوە، نایەوێت پەیوەندیی خۆی بە نیشتمانەکەیەوە ببچڕێنێت، لەوە زیاتریش داڵغەی گەڕانەوە، بۆ ئەو نیشتمانەی بە نەفرەتی کردووە زۆرتر لە هەر شتێکی تر مێشکی داگیر دەکات.

ئاخر مرۆڤی ئەمە چەندێک بیەوێت لە شوناسی خۆی، لە نیشتمانی خۆی هەڵبێت، دواجار ئەوە نیشتمانە دەستبەرداری ئەو نابێت، بەردەوام خەون و ترادیسیۆن و زمان وەک ڕایەڵەکی بەهێز دەمێننەوە لەنێوان کۆچبەر و نیشتماندا، گوریسێکی کولتووریی هەمیشە لە ئارادایە مرۆڤی پەناهەندە بە وڵاتەکەیەوە دەبەستێتەوە، تەنانەت کۆچبەر بەشێک لە کێشەکانی نیشتمان لەگەڵ خۆیدا دەهێنێتە وڵاتی خانەخوێ.

وەک چۆن یەکەمین پرسیاریش لە تاراوگەکەیدا ڕووبەڕووی دەبێتە، پرسیاری شوناس و نیشتمانە،! ئەمە دەبێتە یەکەمین پێناسی مرۆڤی ئاوارە، ئەو پێی خۆش بێت یان نا، بۆ ساڵانێکی درێژتر تەنانەت دوای وەرگرتنی ڕەگەزنامەی وڵاتی خانەخوێ، شوناسە نیشتمانییەکە تاکە شتێکە ئەوی پێ دەناسرێتەوە. هەروەک ئەوەی نووسەری ئەڵمانی “تۆماس مان” دەیووت “تاراوگە دەردە، ژیانی بۆگەنیوی ئەڵمانیاش مەرگەسات، بەڵام هیچم نەدۆڕاندووە، لە هەر کوێیەک بم ئەڵمانیا لەوێیە، دەنگ و ڕەنگ و فەرهەنگی ئەڵمانی لە ناخمدایە”. ئەمە دروست قسەی دڵی زۆرینەی دیاسپۆرای کوردە کە وەک لە ڕۆمانی “جەمشید خانی مامم”دا وێناکراوە، هەمیشە “با”کان دەیبەن و دەیهێنن، هەر جارەی لەسەر زەمینێک و ناشوێنێک دەگیرسێتەوە. کۆچی کەشتی کۆچەکەی لە هەر جێگەیەک لەنگەر بگرێت، بە ناسنامە کوردییەوە دادەبەزێت.

ئەگەر دیقەت لە لێکۆڵینەوە ئەنترۆپۆلۆژییەکان بدەین، بە ڕوونی ئەو پەیوەندییە بە تینەی مرۆڤمان بە شوێنەوە بۆ ئاشکرا دەبێت، ئەمەش پەیوەندییەکی خۆڕسک و غەریزییە نەک دروستکراو، چون شوێن یان بە مانایەکی تر نیشتمان موڵکی هەمووانە، ئەمەش ڕێک پێچەوانەی ناسیۆنالیزمە کە ئایدۆلۆژیایەکی دەستکردە، مرۆڤ ئەگەر “ئەرنست ڕینان” بخوێنێتەوە تێدەگات ناسیۆنالیزم ئایدۆلۆژیایەکی چەند درەنگ داهێنراوی دەستی مرۆڤە. وەک وتم و جەختیشی لەسەر دەکەمەوە گرێدرانی هەستی مرۆیی بە شوێنەوە غەریزییە، سەرنج بدەن خەڵکانی ئەسکیمۆ لەو نیشتمانە بەفرینە ناتوانن دەستبەرداری ئەو شوێنە سەهۆڵییە بین، لەهەر کوێ بن خۆیان بەغەریب دەزانن، بە هەمان شێوە دانیشتوانی هێڵی ئیستوا ئەو نیشتمانە سووتێنەرەیان زۆر لە کوێستانەکانی ئالب لەلا دڵگیرترە!. مرۆق کاتێک کتێبی “داغستانی

من”ی هەمزاتەق دەخوێنێتەوە ئەو هەستەی بە دروست دەبێت باسی بەهەشتەکی پانوپۆڕ دەکات نەک نیشتمانێک بەقەدپاڵی چیا و کەژە سەختەکانەوە. هەر ئەم سیحرەیە وا لە مرۆڤی تاراوگەنشین دەکات، هەندەران بە تابووتی خەون و نوستالیژیاکانی لە قەڵەم بدات، یان بەو بەهەشتە وێرانە تێیبگات دوولەتی کردووە، هەمیشە چاوی لەسەر ئەو لەتەی خۆی بێت لە شوێنی یەکەم جێیهێشتووە.

وەک خۆم لام ئاساییە، مرۆڤ نیشتمان جێبهێڵێت، ئەو جێهێشتنە پرسەی خۆ تەواوکردنی کەسێتییە. ئەگەرچی شۆڕشی دووەمی تەکنەلۆژیا دنیای یەک ڕەنگتر و بچووکتر کردەتەوە، چیدیکەش ناکرێت غوربەت هەمان غوربەتەکەی نالی یان پیرەمەرد بێت، بەڵام مرۆڤ کە وەک کۆچبەر رووی کردە نیشتمانێک هیچ نوستالیژیایەکی ئەوی تێدا نییە، ون دەبێت، پرسەی خۆدۆزینەوەش دەبێتە کردەی زەحمەت، گەڕانەوەی “شەهرزاد حەسەن” پەیوەندیی بەم نوستالیژیا و ونبوونەوە هەیە تاوەکو جارەکی تر خۆی لەو نیشتمانەدا بدۆزێتەوە زۆرترین ڕەخنەی لە کولتوورەکەی هەیە، بەڵام دواجار نیشتمانی غرور و یادگارەکانەتی. هەرواش ژەنەراڵی پایز “حەمەعومەر عوسمان” هەرچەند ناوی تاکە دیوانەکەشی “لەغوربەتا” بێت، کەچی وەک ئەوەی قەڵەمی قەدەر نوسیبێتی ڕەفاهترین دەوڵەتی باکووری زەوی جێدەهێڵێت و دەگەڕێتەوە بۆ ئەو نیشتمانەی خۆی تێدا هەڵواسی و کۆتایی بە ژیانی خۆی هێنا.! ئەوان گەڕانەوە تاکو خۆیان لە نیشتماندا دووبارە بدۆزنەوە، لەملاوە ژمارەیەکی کۆچبەری تر هەن، نیشتمان لە مەنفا دەدۆزنەوە، ئەم گروپە نوستالیژیا کەسییەکانیان بە ڕووداو و یادگارییەکانیان دەگۆڕن بە پڕۆژەیەکی فیکریی و مەعریفی، لە تاراوگە نیشتمانێک دەدۆزنەوە، هیچ کات نەیانتوانیوە ئەو جۆرە لە نیشتمان لەو کاتانەشی لەناو خودی نیشتماندا ژیاون کەشف بکەن. ئەمەش لە ئەزموونی حاجی قادری کۆییەوە دەستپێدەکات تا بە ڕۆژی ئەمڕۆمان دەگات. ئەگەر زێدەگۆیی نەبێت دەتوانم باشترین فۆرمی دۆزینەوەی نیشتمان ئەو فۆرمەیە کۆچبەر لە دەرەوەی جوگرافیای نیشتمانەکەی دەیدۆزێتەوە.

کۆچ بەرەو هەندەران

ناشوێن و راسیزم*

لەکۆڵینەوە ئەنترۆپۆلۆژییەکان ئەوەیان سەلماندووە مرۆڤ بە سروشتی خۆی کائینێکی کۆچەرە. لەوەتی مرۆڤ هەیە کۆچ لە ئارادایە ئەگەر لە جوگرافیایەکی بەرتەسکیشدا بووبێت. خەسڵەتی مرۆڤ ئەوەیە هەمیشە لە هەموو جێگەیەک بەدوای ژیانێکی شایستەدا دەگەڕێت، کۆچ لە

ئەشکەوتەکانەوە بەرەو دەشت و نشێوییەکان، لە گوندەوە بەرەو شارەکان، لە وڵاتەکەوە بۆ وڵاتێکی تر، لە بازنە هەرە بچووکەکەیدا لە گەڕەکەکەوە بۆ گەڕەکێکی تر، هەموو یەک واتا بەدەستەوە دەدەن: مرۆڤ شوێنی خۆی بۆ دوای ژیانێکی شکۆمەندانەدا جێهێشتووە. ئەگەر مێژووی کورد بەسەر بکەینەوە، دەبینین پێکهاتەی میللیی کورد جۆرێک لە یەکێتی نێوان خێڵەکانە، ئەمانیش هەمیشە وەک جەنگاوەری پارتیزان و هێزی ڕەوەند خۆیان نواندووە، وەک لە گەشتنامەکانەوە بەو مێژووە ئاشنا دەبین، هەر لە خاتیراتی گەزنەفۆن و مارکۆ پۆلۆوە بیگرە تاکو سیاحەتنامەی ئەولیا چەلەبی و کلەود ریچ، لەو فاکتە دڵنیا دەبینەوە کورد وەک کۆنفیدراسیۆنێکی تێکچڕاوی نێوان هۆزەکان، هەمیشە لە دۆخێکی ناجێگیر و کۆچەرییدا بووە، دواتریش ئەم کۆچە چوارچێوەی سیاسیی و ئابووری و نەتەوەیی وەرگرتووە.
ڕەنگە ڕاگواستن بەشێکی دانەبڕاو بێت لە کۆچی کورد هەر لەناو نیشتمانەکەی خۆیدا، ئەویش هەر لە زەمانی عوسمانییەکانەوە تاوی ستاندووە بەوەی هۆزێکی وەک باجەڵان لە "ئامەد"ەوە بۆ خانەقین ڕاگوێزراون، کە تاکو ئەم چرکەساتە شاڵاوی "تەرحیل" بە مەبەستی گۆڕینی دیموگرافی لە ڕۆژئاوای کوردستان و شاری کەرکوکی باشوور و بەشێک لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان هەر بەردەوامە.

ئەوەی ئەمە مەبەستمانە ڕوویەکی تری کۆچە، ئەویش کۆچکردنە بەرەو دەرەوەی نیشتمان. لەم ڕووەوە دەبێت ئاوڕ لە دوو جۆر کۆچ بدەینەوە، یەکەمیان ئارەزوومەندانە و ئەویتریان بەتەپزیی.
لەوانەیە لە کارەکتەری "مەولانا خالیدی نەقشبەندی"دا هەردوو جۆرە کۆچەکە چاو بکەین، بەوەی سەفەرە زانستییەکەی تاکو هیندستان کۆچێکی ئارەزوومەندانە بووە، هەرچی جێ پێلێژکردن و دەرپەڕاندنەتی لە شاری "سلێمانی"ەوە بەرەو شام فۆرمە تەپزییەکەی کۆچە، بەی هەیە مەولانا یەکەمین پەنابەری سلێمانی بێت لەسەر کەیسی بیرکردنەوە و ئازادیی بیروڕا، ڕێی هاتونەهاتی تاراوگەی هەڵبژاردبێت و لە مەنفاکەیدا سەری نابێتەوە. وەک ئەمە لە ئەزموونی شێخ عوبەیدوڵای شەمزینیشدا بەرجەستە بووە، تاکە جیاوازیی نێوان ئەو دوو شێخەی نەقشبەندییدا تەنە ئەوەیە یەکەمیان بە دەستی کورد و ئەویتریان بە دەستی بێگانە ناچار بە ژیان و مردن کراون لە مەهجەردا.
لە دنیای تازەدا چەمکەکانی تاراوگە و غوربەت، وەک خۆیان نەماونەتەوە، گلوبالیزم هەموومانی پێلکێش کردووە بە سەر یەک خوان، تا هەموو مەکدۆناڵس بخۆین، بە زمانی ئیدیاڵی ئینگلیزیی بدوێین، لەم دنیا نوێیەدا غوربەت و تاراوگە لە لەواری نەماندان ڕەنگە تەنیا ڕاسیزم بە بیرمان بێنێتەوە هێشتا دنیا یەک ڕەنگ

نییە، ئەمەش بۆ خۆی مایەی گریانە. وەک وتم سەرمایەداریی تەنیا بەوە ناوەستێ جیهان بکاتە یەک بازاڕی هاوبەش، بەڵکو هەڕەشەی سڕینەوەی ناسنامە و کولتوور و زمانە جیاوازەکان دەکات، هەموویان لە یەک بۆتەی دەخوازی خۆیدا کۆدەکاتەوە، بۆ منێک کە لایەنگریی جیاوازیی و هەمەڕەنگی کولتوور و ئایدێنیتییم، ئەوە مایەی قبوڵ نییە، خەریکە هەموو وەک "دیوگینس"ی سیمای دیاری فەلسەفەی سەگییەکان دەدوێین کە لە دوا دواییەکانی دەوڵەت شاری گریکی و سەرەتای هاتنە ئارای ئیمپراتۆرییەتە جیهانداگرەکاندا، وتی "من خەڵکی جیهانم". بەوەی چیتر مرۆق لە ئاستێکی لۆکاڵیدا بەند ناکرێت، بەڵکو دەبێتە کائینێکی گەردوونی.
هەرچەند پێشتر رەخنە لە کۆمۆنیزم دەگیرا بەوەی سنوورەکان دەسڕێتەوە و فرەڕەنگی لەناو دەبات، ئێستا سەرمایەداریی خۆی ئەم کارە دەکات، ئاخر کۆمۆنیزم جیهان دەکاتە یەکەیەک بۆ تاقیکردنەوەی ئابووری سۆسیالیستی نەک دەست ببات بۆ سڕینەوەی شوناسە جیاوازەکان.

هەرچەند "رێبوار سیوەیلی" لە کتێبی "دیاردەگەرایی تاراوگە"دا کە بەرهەمی ناوەڕاستی ساڵانی نەوەدەکانە دەنووسێت "تاراوگە چیدی وەک سەردەمەکانی رابردوو بارودۆخی تاکە کەسێک نییە دوور لە نیشتمان و زێد و کولتووری خۆی دەژیا و بە بەهۆی چەمکی (شاعیری ئاوارە) و (سیاسیی دوورخراوە) و (دیپلۆماتی هەڵاتوو) دەناسرایەوە، لە ژیانی هاوچەرخدا تاراوگە دیاردەیەکە خاوەنی خەسڵەت و تایبەتمەندیی قوڵی خۆیەتی.. دیاردەیەکە نەک هەر سنوورە جوگرافییەکانی ژیانی پەنابەر هەڵدەگێڕێتەوە، بەڵکو گۆڕانێکی بنەمایش لە کەسێتییەکەیدا دەکات". لەمە زیاتر "چەمکی غوربەت"یش هەمان دەلالەتی پێشووتری خۆی نییە، وەک ئەوەی "نالی" لە دێڕە شیعرێکدا دەڵێ "لەم شەرحی دەردی غوربەتە.. لەم سۆزی هیجرەتە.. دە ڕەنگە ببێ بە ئاو و بە چاوا بکا عوبور". بەڵکو خودی تاراوگەش نەک هەمان ئەو تاراوگەیەی ناوەڕاستی نەوەدەکانی سەدەی پێشوو نییە، لە بنەوانەوە گۆڕانێکی سیحریی بەسەردا هاتووە. سەردەمی کۆچی ئێستا و ژیانکردن لە تاراوگە سەردەمێکی تازەیە کە رێورەسمی خۆی هەیە و نەزعەی راسیستانە هاووڵاتیانی خانەخوێ هەڕەشەیەکن بەسەر سەریەوە، هەر ئەوەی بەم دواییانە "ژیژەک" وتی "ئەوروپا لە بەردەم رەشبادایە" بەوەی لێشاوێکی تری پەنابەر بەرەو ئەم کیشوەرە بەڕێوەن، هەموو زەنگەکانی مەترسی لێدراون، چوون هیچ کات هێندەی نهە میدیا و راسیزم بەم بەربڵاوییە وێنای کۆچبەریان ناشرین و دزێو نەکردووە، ئەمەش رەگەکی دەچێتەوە سەر ئەو نەزعەیەی بۆ ئۆرۆ سەنترالیزم

دەناسرێتەوە.

چیتر راسیزم بە پەنهانی نەماوەتەوە، لەناو زەردەخەنە درێینەکاندا دانەپۆشراوە، بەڵکو لەو فۆرمە شاراوەیە دەرچووە کار لەسەر هەراسانکردنی تاکی پەنابەر بکات بگرە لە ئێستادا لەسەر هەموو ئاستەکان وەسی و بێزاریی ئاشکرا دروست دەکات، تا ئەو ئەندازەیەی لەم دوو سێ ساڵەی رابردوودا هەوڵی لەناوبردنی فیزیکیشمان لە چەند شوێن و شارێکی وڵاتانی ئەوروپایی بینیی، بۆ تایبەت ئەو ژمارەگەلە دەستدرێژیی و کوشتوبڕەی لە وڵاتێکی وەکو ئەڵمانیادا بەرامبەر بە بیانییەکان “ئاوسلەندەر” روویانداوە. ئالێرەدا خەونەکانی کۆچبەر پووچ دەبنەوە، رێگەیەکی تری لەبەردەمدا نامێنێت جگە لە خۆگرێدانەوە بە نیشتمان. جگە لە پڕبوونی هەگبەی خەونەکان بە گەڕانەوە بۆ زێد، بێ ماڵی یەکەم و دواهەمینی ژمارەیەکی بێشوومار لەوانەی هەست بە دەنیایی ناکەن، ئاخر نیشتمان و ماڵ هەریەک واتایان هەیە لە زۆربەی زمانەکانی دنیادا، وشەی ماڵ لە رەگە گریکییەکەی خۆیدا Komi جیاواز لە مانای دەنیایی، بە واتای زادگە و نیشتمانیش بەکارهاتووە.

ئەم شەپۆلە نوێیەی راسیزم، رەنگە نەتوانێت ببێتە لەمپەر لەبەردەم لێشاوی کۆچبەردا، چوون لە ئەندێشەی کۆچبەردا، ئەم ڕەوە پەڕینەوەیە بۆ پارادیس، گەیشتنە بەو ناشوێنەی لە مێشکیدا سکێچی کردووە. ناشوێن “یۆتۆپیا”ی رۆژئاوا وێنایەکی ساختەی داهێنراوی هەموو ئەو مرۆڤانەیە دەیانەوێت بگەنە ژیانێکی شایستە. لەم کاتەدا هەمان تێزەکەی “ئیدوارد سەعید”م بیرکەوتەوە لە کتێبی “رۆژهەڵاتناسی”دا گەڵاڵە کردووە، کە ئەو پێیوایە خۆرهەڵاتناسی تەرمی بیرکردنەوە و روانینی لەوەی مرۆڤی رۆژئاواییە سەبارەت بە خۆرهەڵات، بەوەی سەرزەمینی سوڵتان و کەنیزەک و سەکس و ئیباحییەتە، لەکاتێکدا ئەمە وێنایەکی تەواو ئایرۆنییە و بارگاوییە بە رۆحی ئیمپریالیستی خۆرئاواییەکان. ئەمە هەمان وێنای خۆرهەڵاتییەکانیشە بۆ خۆرئاوا، لە زیهنی هەر کۆچبەرێکدا ئەوروپا پوفێکی گەورە و سەرزەمینی رەفاهییەت و ئازادییە، هەر بۆیە قەدەری خۆیان دەدەنە دەست ریسکەکانی رێگە و هەموو خەونە گەنجەکانیان بە کۆڵیانەوە دەهێننە کیشوەری شەداری پیرەکان. دەگەڕێمەوە سەر ئەزموونی خۆم لە ساڵی 2000 هەر یەکێک لە ئێمە وڵاتێکمان دەستنیشانکردبوو بۆی بچین، بێئەوەی بچووکترین زانیارییمان هەبێت لەسەر ئەو وڵاتە، ئەم کۆچە نائاگایی مرۆڤی ئەمە دەردەخات بە هیچ بەرچاو روونییەک زێد بەرەو ناشوێن مل دەنێت، لەگەڵ بەتاڵبوونەوەی یۆتۆپیاکە و بەرکەوتن بە گیروگرفتەکانی ژیان لە مەنفا و لەمسی راسیزم و بێ

ویژدانی بازاڕی کار، هەست بە بوونی نیشتمان دەکات.

لەم نێوەندەدا لە دنیای بچوککراوەی دەستی گلۆبالیزمدا هەست بە لەخۆبێگانە بوون تێیدا سەرهەڵدەدات و نوستالیژیاکانی وەک بورکان دەتەقنەوە. بەختیار عەلی، لە کتێبی "ناشوێن"دا دەنووسێت "غەریبی ئێمە هێندەی بیری نیشتمان دەکات، بیر لە نیشتمان ناکاتەوە". بەڵام وایدەبینم هەموو ئەوانەشی بیر لە نیشتمان دەکەنەوە، بە هەستی غوبن و غەریبیدا تێپەڕیوون، لە چرکەساتی یەکەمەوە بیری نیشتمانیان کردووە، دواتر ئەو وابەستەبوونە رەحیمە وەرچەرخاوە بە پڕۆژەی بیرکردنەوە لە نیشتمان. لەراستیدا ئەگەر مرۆڤی تاراوگەنشین تاسەر لەناو گێژاوی هەستکردن بە غەریبیدا بمێنێتەوە و دەسخەڕۆکراو سەیری خۆی بکات، ناتوانێت بە هیچ کوێ بگات جگە لە نەخۆشخانەی دەروونی.

*ناشوێن "یۆتۆپیا": لە رووی زاراوەسازییەوە ریشەی لە هەردوو وشەی لێکدراوی Ou واتە هیچ و Topia واتە شوێن هەڵهێنجراوە. دەکرێت ناشوێن بەو سەرزەمینە خەیاڵکردە میسالییە پێناسە بکەین هەموو شتێک تێیدا پەرفێکتە.

2020-3-11

ستۆکهۆڵم

کوردستان لە سەردەمی کۆرۆنادا … هۆشیارجەمال

لە ئێستادا کە ڤایرۆسی کۆرۆنا تەنگی بە زۆربەی جیهان هەڵچنیوە، سیستەمی تەندروستی زۆربەی وڵاتە پێشکەوتووەکانی جیهانی خستۆتە ژێر پرسیارەوە، هیچ چارەسەرێکی خێرایان پێ نییە بۆ توشبووانی ئەم ڤایرۆسە و ڕۆژانە سەدان کەس لە وڵاتە جیاوازەکان گیان لەدەستدەدەن و هەزاران کەسی تریش وەک توشبووی نوێ تۆماردەکرێن، کوردستانیش بێ بەش نەبووە لەم ڤایرۆسە کوشندەیە و ڕۆژبەڕۆژ سەرباری هەوڵەکان، بەڵام ژمارەی توشبوان زیاد دەکات.

لە ڕۆژئاوای کوردستان، تا ئێستا بە فەرمی هیچ حاڵەتێکی ڤایرۆسی

کۆرۆنا تۆمارنەکراوە، هەر لە سەرەتای دروستبوونی مەترسییەوە کە تۆمارکردنی یەک حاڵەت لە سوریا، قەدەغەی هاتوچۆی ڕاگەیاندووە، هەروەها ڕاشیگەیاندووە بۆ دەستنیشانکردنی ڤایرۆسی کۆرۆنا لە لەشی مرۆڤدا، ئامێرێکیان داهێناوە، کە لە (30) چرکەدا دەستنیشانی ڤایرۆسی کۆرۆنا دەکات لە لەشدا. بەڵام بەهۆی هەژاری و کەمی پێداویستی پزیشکی و مادی چاوەڕوان دەکرێت بەقەد دوژمنێکی هاوشێوەی دەوڵەتە داگیرکەرەکانی کوردستان قوربانی بخاتەوە، ئەگەر هاوڵاتیان ڕۆشنبیری خۆپارێزییان نەبێت و پابەند نەبن بە ڕێنماییەکانەوە.
لە باکوری کوردستانیش لەم سەردەمی کۆرۆنایەدا دەوڵەتی داگیرکەری تورک لەسەر سیاسەتی ڕەگەزپەرستانەی خۆی بەردەوامە، لە ڕۆژانی ڕابردوودا دووبارە دەستی کردۆتەوە بە قڕکردنی سیاسی و دەستگیرکردنی سەرۆک شارەوانی شارە کوردییەکان و بەردەوامە لە هەوڵی سڕینەوەی گەلی کورد.

لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانیش گەشەسەندنی ڤایرۆسی کۆرۆنا بەردەوامە، کوردانی ئەو بەشەی کوردستان باس لەوە دەکەن کە دەوڵەتی ئێران هیچ لە خەمی خەڵکی ناوچەکەدا نییە و ڕۆژانە مەرگی ئازیزانیان دەبین و کەرتی تەندروستی ڕووی لە شکستە، چاوەڕوانی قوربانی زۆر ئەکرێت لە ناو ناوچە کوردییەکاندا.

هەرچی سیاسیە حوکومڕانەکانی باشوری کوردستانە لە جیاتی هاوکاری کردنی ڕۆژئاوا و ڕۆژهەڵاتی کوردستان و کارکردن بۆ دۆزی کورد لە باکوری کوردستان بە هەر ڕێگایەک بێت، بەڵام پاش چارەکە سەدەیەک لە حوکومڕانی ناتوانێت مووچەی مانگێکی فەرمانبەران دابین بکات و ڤایرۆسی کۆرۆنای کردۆتە کاڵای دەستی بۆ چەوساندنەوەی فەرمانبەران، بە پارەی نەوتی دزراوی ئەم میللەتە خێر لە خۆ نەدیوە یەک لەشکر میدیای سەبەری دروست کردووە، لە کاتێکدا کە پارێزگاری سلێمانی هەواڵی دۆزینەوەی چارەسەر، یاخود دابینکردنی دەرمان لەزاری کۆمپانیایەکی ناوخۆییەوە بڵاودەکاتەوە، دەکەونە هێرشکردنە سەری، پرسی ئەم ڤایرۆسە ترسناکەشیان کردووە بە ململانێی حیزبی، وەزارەتی تەندروستیش سەرباری ئەوەی ناوچەی سلێمانی بە زۆنی پڕ مەترسی ڤایرۆسەکە دیاری کردووە و ڕۆژانە توشبووی نوێ تۆمار دەکرێت، بەڵام شەوان کە ئامارەکان بڵاودەکاتەوە زۆربەی دەرئەنجامی پشکنینەکان هی شاری هەولێرە، لە کاتێکدا ڤایرۆسەکە لە سنوری سلێمانیدا بەربڵاوترە.

هۆشیارجەمال

..ڤایرۆسی کرۆناو سەرمایەداری لە جیهان حەمید تەقوایی

بڵاوبنەوەی نەخۆشی کوشندەی کرۆنا ژیانی کۆمەڵایەتی لە زیاتر لە سەدوحەفتا وڵاتی جیهاندا بەتەواوەتی شێواندوە و لەزۆرێکیاندا بەکردەوە وەستاندوە.کارو وەرزش وهونەرو سەرگەرمی وگەشت وهەموو کۆڕ وکۆبونەوەو چالاکیەکیەک بەکۆمەڵەکانی بەکردەوە وەستاوە.خەڵک لەماڵەوە دانیشتون وەهیچ کەس نازانێت کە ئەم بارودۆخە هەتاکەی درێژەی ئەبێت.قەیرانیکی تەندروستی-پزیشکی بەخێرایی گۆڕاوە بە قەیرانی ئابوری وسیاسی-کۆمەڵایەتی سەرتاسەری دونیایی لەدڵەڕاوکێدا ونکردوە.قسەی ڕۆژ بوەتە قەرەنتینەو لەماڵەوە دانیشەو کۆبونەوە مەکە وتەوقەمەکە وباوەش بەیەکدامەکەن وپێکەوە مەژین وسەفەر مەکەن.هەرچەند لە تەنها وگۆشەگیرترو دورتر لەوانیتر بیت،باشترە!

ئینسانێک کە لەدایک بوی ژیانی کۆمەڵایەتی وکۆبونەوەو هاوژیانی وپێکەوە بونە.ناچار بوە لەپێناو مانەوەی خۆیدا دورکەوتەوە،لەماڵەوە بمێنێتەوە،خۆپاریزی بکات لە دیدارو بینینەوەی لەگەڵ دەست و نزیکەکانی،تەنانەت لەسەر شەقام “دورکەوتنەوەی کۆمەڵایەتی”لەگەڵ ئەوانی تر پەیڕەوبکات.لەوتەیەکدا کۆمەڵگە لەپێناو مانەوەی خۆیدا ئەبێت کۆمەڵگە نەبێت!ئەم ناکۆکیە لەکوێوە هاتوە؟بەڕواڵەت ڤایرۆسێکی تازەدەرکەوتوی نەناسراوو نەخۆشیەکی کوشندە وپەتایەکی سەخت بەرپرسی ئەم بارودۆخەیە.بەڵام ئەمە تەنها ڕواڵەتی قەزیەکەیە،ڕیشەی مەسەلەکە ئەمە نیە.

ئینسان بونەوەرێکی کۆمەڵایەتیە.نەک تەنها کاروبەرهەم ومانەوەی بەتەنیای، بەڵکو تەنانەت فیسۆلۆجی ئینسان،نەک تەنها شوناسی کۆمەڵایەتی بەڵکو بونی بایۆلۆجی ئینسان،قەرزاری ژیانی کۆمەڵایەتیەتی.ئینسان لە دایک بوی کۆمەڵگەیەو پێویستی بەکۆمەڵگەیە.هێزی ئینسان لە ڕوبەڕو بونەوەی بەڵاو کارەساتە سروشتیەکان،ئاگر کەوتنەوەو لافاو وزەمین لەرزەو کولێراوپەتاو درمەکوشندەکانی تر،هەروەها هەوڵ وچالاکی وژیانی کۆمەڵایەتیەتی،وە کاتێکی ڕێک ئەمڕۆ لەبەرامبەر کارەساتێکی سروشتیدا ناچار دەبێت ژیانی کۆمەڵایەتی بوەستێنێت،وە دڵەڕاوکێی توشدەبێت،دەنگە

بڵاودەکاتەوە، دەچێتەوە ناوخۆی ولەخۆی دەپرسێت
کێشەکەلەکوێدایە؟ ئەبێت پایەی دژی کۆمەڵایەتی، وە هەر بەو پێیە دژی
ئینسانی، بێت کەوا بۆ مانەوەی خۆمان ناچار بین ژیانی
کۆمەڵایەتیمان بوەستێنین. گوایە ئەمە تەنها پەتایەکی
کوشندە، بەڵکوهەموو ڕژێمی کۆمەڵایەتی ئیستایە کە نامۆیە بە
ئێمەودا پۆشراوە بەڕازونهێنی ئاڵۆز. شتێک کەئەبێت لەهەمان ڕژێمی
سیاسی -ئابوری- کۆمەڵایەتی ئێستادا لەگەڵ ژیانی کۆمەڵایەتی ئینسان
لەناکۆکیدا بێت کە کۆمەڵگە لەبەرامبەر بە بڵاوبونەوەی نەخۆشیەکدا
بۆستێنێت.

ڕاستیەکەی ئەوەیە کە کۆمەڵگەی مر□قایەتی لەگەڵ خۆیدا نەکەوتوەتە
ناکۆکی وبەپێی پێناسە ناتوانێت بکەوێتە ناکۆکی. ئەبێت ب□ بنەمای
کێشەکەلە چینایەتی بونی کۆمەڵگەدا بگەڕێت. ئەوە کۆمەڵگەی ئینسانە
یەکسان وئازادەکان نیە کەل□ بەرامب□ر قایرۆسی کرۆنادا کەوتوەتە
سەرئەژنۆ، بەڵکو کۆمەڵگەی چینایەتیە. کۆمەڵگەیەک کەلەسەر بنەمای
قازانج وکۆکردنەوەی سامانی هەرچی زۆرتری کەمێنەیەکی مفتەخۆری
خاوەن سەرمایە ڕیکخراوە. کۆمەڵگەیەکی لەو شێوەیە کەلە بەرامبەر
بڵاوبونەوەی نەخۆشیەکی کوشندەدا تێکدەشکێت. ئەوە کۆمەڵگەی ئینسانە
یەکسانەکان نیە بەڵکو نیزامی چینایەتیە کەناچار دەبێت خەڵک
لەماڵەوە دانیشێنێت هەتا بمێنێتەوە. ئەزمەی کرۆنا قەیرانی نیزامی
سەرمایەداریە نەک قەیرانی کۆمەڵگەی ئینسانی.

کۆمەڵگەیەک لەگەڵ بڵاو بونەوەی نەخۆشیەک"غافڵگیر" ئەبێت کە لەسەر
بنەمای قازانج هێنان ڕێکخرا بێت. نەک لەسەر بنەمای وەڵامدانەوە بە
پێویستیەکانی هاوڵاتیان نیزامێک کە تا ئەو جێگایە دەست بۆ
تەندروستی ودەرمان دەبات کە قازانجهێنەر بێت بۆی.
ئەڵێن بارودۆخەکە تایبەتە، سەرچاوەو ئیمکاناتی پزیشکی پێویستمان
نیە، نەخۆشخانەو پزیشک وپەرستاری پێوستمان نیە. دەمامک ودەستکێش
وجیهازی هەناسەدان (جیهازی تنفس)ی دەستکردی کەممان هەیە وهیتر
وهیتر. بەڵام ناڵێن کە چەندین ساڵە لە بودجەی خزمەتگوزاریە
گشتیەکانیان بردوەو کردویانەتە بودجەی سەربازیەوە، هەموو ساڵێک
ل□ بودجەو بیمە کۆمەڵایەتی وتەندوستی ودەرمانیەکانیان
کەمکردوەتەوە، وەدەوڵەمەندەکانیان ل□ باج بەخشیوە، سک هەڵگوشینی
ئابوری وهەژاری وفەلاکەتیان گشتگیر کردوە، هەموشتێکیان سپاردوە
بەبازاڕی ئازادو یاسا ئاڵتونیەکانی قازانج هێنانی هەرچی
زیاتر. تەندروستی ودەرمانیشیان کردوەتە کاڵاو ئێستا هاوار دەکەن
کە ئامادەنین! پارێزگاری ولایەتی نیۆرک دوێنێ ڕاگەیاند کە بەلای

زۆرە تا دوەهەفتەی تر ئیمکاناتیان سەرچاوەی پزیشکی یان کۆتایی دێت وە گەر چارەسەری دەست وبرد نەبێت ناچارن وەک ئیتاڵیا لەنێوان نەخۆشەکاندا هەڵبژاردن بکەن،ژمارەیەکی دیاریکراو چارەسەر بکەن وئەوانی تر بەمەرگ بسپێرن.لە وەلایەتە یەکگرتووەکان،لەدەوڵەمەندترین وگەورەترین ئابوری جیهان، تەنانەت دەمامک ودەستکێش و جل وبەرگی وپێویستیەکانی نەشتەرگەری زۆر کەم بوەتەوە.ئەوەن ئەم بارودۆخە پێش بینی کراو نەبوو وە غافڵگیر بوین.بەڵام بالەوە گەورەین کە لەم چەند دەیەی ڕابردودا پێتایی نەخۆشی هەروەها ئایدزو سارس وئیبۆلا بە ئەندازەی پێویست زەنگی مەترسیان لێداوە و جێگایەکی بۆ غافڵگیر بون نەهێشتبویەوە، پرسیارەکە ئەوەیە کە بۆچی سەرباری گەشەی سەرسوڕهێنەری تەکنەلۆجیا لەشۆڕشی ئەلکترۆنی،شۆڕشی پێشەسازی چوارەم،تەنانەت دەوڵەمەندترین وڵاتی دونیا بودجەو ئیمکاناتی پێویستی نیە بۆ بارودۆخی لەناکاو؟هەزاران ملیار دۆلار دەکاتە پرۆژە ئەتۆمیەکان وغەیر ئەتۆمیەکانیان بۆ بارودۆخی جەنگیان کە لەوانەیە ڕوبدات، بەڵام کە دەگاتە سەرەی سەلامەتی هاوڵاتیان ئیمکاناتی تەواویان نیە!تەکنەلۆجیای شەڕو بنکەکان وبارەگا وکادرە سەربازیەکان نیان سەردەبەنە ئاسمان،بەڵام لەکەمینەوەی پزیشکی ونەخۆشخانەکان وژمارەی پزیشکەکان وپەرستارەکان هەموو ساڵێک سنووردارتر و کەمتر ولاوازتر دەبنەوە.

جیهانی سەرمایەداری پێش قەیرانی کرۆناش قەیرانی پزیشکی هەبوو،لەگەڵ کەشەی کەم بونی پزیشک وخەستەخانە ودەرماندا بەرەوەبوە، بەڵاو بونەوەی ڤایرۆسی کرۆنا تەنها کیشەکەی بەرجەستەترو خەراترکرد.ئایا نابێت لە جێگای کەپانیاکانی بەرهەمهێنانی چەک و مەخزەنەکانی هەڵگرتنی چەک وبنکەکان وبارەگا سەربازیەکان وتەنانەت لە پەنای ئەوانەدا،نەخۆشخانەکان بەرەو پێبدات وپێویستی پزیشکی ودەرمانی تایبەت بە بارودۆخی کوتوپڕی وەک ئەمەی پاشکەوت بکرێت،؟ئایا بۆ نمونە لە ئەمریکا خەرجی کەمەک لەوزیاتر لەودووو هەزار ملیار دۆلاری بۆ هێرش کردنە سەر عێراق خەرجکرا،بەس نەبوو بۆ ئەوەی کە ڤایرۆسی کرۆنا نەبێتە قەیران؟

نەک تەنها بۆ ئەمریکا بەڵکو بۆ هەموو دەوڵەتەکان ئەو کەشانەی کەناوی دەبەن بە "ئاسایشی نەتەوەیی"،وە لە ئێستیدا مانای واقیعیەکەی شتێک نیەجگەلە پاراستنی هێزو دەسەڵاتی چینی سەرمایەدار،لەپیش هەموو شتەکەوەیە.تەندروستی ودەرمان وپەروەردەو خۆشگوزەرانی کەمەڵایەتی ولە وشەیەکدا پێویستیەکانی جەماوەری خەڵک لەژێر ڕوناکی پیویستیەکانی قازانج هێنانی سەرمایەکان وبەرژەوەندی وپەداویستیە چینایەتیەکانی لەسەدا یەکە دەسەڵاتدارەکاندا

دائەنرێت. ئەزمەی کرێنا بەڵایەکی سروشتی نیە، بەڵکو بەڵایەکی چینایەتیە.

لەم نەوەدا کەماری ئیسلامی بارودۆخێکی بەتەواوەتی جیاوازی هەیە. لەئێراندا بەرژەوەندیەکانی چینی سەرمایەدار پێویستی بە چەوسانەوەی توند، بەمافی فراوانی چینی کرێکار وجەماوەری خەڵک، دەسەڵاتی دیکتاتۆری ئاشکراو توندوتیژی سەرکوتگەرە ئەم دیکتاتۆریەتە لەم چل ساڵەی دوایدا، لەگەڵ حکومەتێکی ئیسلامی ئەوپەڕی کۆنەپەرست، تاوانبارو هەتا سەر مەخی ئیسک گەندەڵ نوێنەرایەتی دەکرێت. جیاوازی جمهوری ئیسلامی لەگەڵ دەوڵەتەکانی تردا، تەنانەت لەگەڵ وڵاتانی دراوسێشیدا، لەئەوەدایە کەچەندین ساڵە لەبەرامبەر هیرش وخەباتی خەڵکەکدا کە چەندین جار بەدەنگی بەرز ڕایان گەیاندوە ”بەوخە کەماری ئیسلامی “لەگەڵ ئەزمەیەکی هەمەلایەنەدا دەستەوئیخەیە. ئەو حکومەتە بە مانەوەی خۆی لەبەرامبەر شەپۆلی ناڕەزایەتی خەڵکیدا دەجەنگێت، وە ئیستراتیجی و ئامانج و ناوەرۆکی سیاسەتەکانی شتێکی تر نیە جگەلەمە. ئەم حکومەتە نەک تەنها هەتا لە قسەشدا بەرپرسیاریەتی وبەڵیننامەی نیە لەبەرامبەر کۆمەڵگەدا بەلکو بەفەرمی وبەئاشکرا خەڵک بەدوژمن ناودەبات وە ناوەرۆک وئامانجی هەر سیاسەت وهەڵوێست وهەنگاوێکی جگەلە ڕوبەڕوبونەوە لەگەڵ ئەودوژمنەدا شتێکی ترنیە. ئیستراتیجی کەماری ئیسلامی دەتوانیت لە دوو وشەدا کورت بکەیتەوە: بکوژەو بمێنەرەوە.

بەریەککەوتنی کەماری ئیسلامی لەگەڵ قەیرانی کرێناش لەهەمان ڕاستادایە. کەماری ئیسلامی تەنها دەوڵەتێکە کەلەدونیاکەنەک ئاماری نەخۆشەکان و قوربانیەکانی کرێنا ڕاناگەیەنیت، بەڵکو ئەوپزیشک وخەڵکە شەریفەش کە ڕاستیەکان دەڵێن، بەتاوانی هەرش بەسەر ئاسایشی وڵات دەکەونە ژێر چاودێری. تەنها دەوڵەتێکە کە کەمەک وهاوکاریە وەرگیراوەکان بە ڕوبەڕوبونەوەی کرێنا ڕەوانەی بازاڕی ڕەش دەکات وەیا دەیخاتە حسابی هێزە تیرۆریستەکان لە لوبنان وعێراق، وە تەنها دەوڵەتێکە کە بڵاوبونەوەی ڤایرۆسی کرێنا بە هێرشی بایەلۆجی بەسەر پایەکانی ئیسلام ناودەبات وە بە ڕوبەڕوبونەوەی ڕێگا بەدوعاکردن ئەدات. خەڵکی ئێران بە ڕوبەڕوبونەوە لەگەڵ کرێنا ئەبێت لەگەڵ ئینسانکوژە دەسەڵاتدارەکانیشدا ڕوبەڕوببنەوە.. وەهەر ئێستا ئەم ڕوبەڕوبونەوەیە دەستی پێکردوە.

بگەڕینەوە بەسەرەتایی باسەکە. پرسیارەکە ئەوە بووکە بەچی بە پارێزگاری لەکۆمەڵگە ئەبێت کۆمەڵگە دابخرێیت؟ ئەم ناکۆکیە لەکوێوە هاتوە؟ ئێستا ئەبێت وەڵامی ئەو ناکۆکیە ڕون بێت. بە ڕوبەڕوبونەوە لەگەڵ ئەزمەی کرێناو ئەزمەو کارەساتی سروشتی تری لەم شێوەیە، ئەوە نەک کۆمەڵگەی ئینسانی، بەڵکو ئەوە کۆمەڵگەی چینایەتیەکە

لە ناودەبرێت.لە سیستەمێکداکەلەگەڵ ئەزمەیەک کە جێگەی پێشبینییە کەکۆنترۆڵ دەکرێت غافڵگیردە بێت،جگەلەماڵەوە دانیشاندن و لەکارخستنی کۆمەڵگەو چالاکیە کۆمەڵایەتیەکان چارەیەکی تریان نیە.ئەوبارودۆخەئەمڕۆ دروست بووە ئەوە تەنها ڕێگەی مانەوەیە لەبەرامبەر تارمایی مەرگەکە کە بەسەر دونیاوە لەهاتوچۆدایە.ئەمە تەنها ڕێگەی ڕووبەڕووبوونەوەیە لەگەڵ نەخۆشی کوشندەی کرۆنا لەبارودۆخی ئێستای دونیادا.بەڵام ئەم بارودۆخەلەبناغەوە و لەبنەمادا دەتوانرا شتێکیتر بێت.مرۆڤایەتی گرفتار لە نیزامی سەرمایە دەیتوانی لە کۆمەڵگەیەکدا بژیت کە میحوەرو بنەما وفەلسەفەو ئیستراتیجی سیاسی وئابوریەکەی دابینکەری پێویستی هەموو ئینسانەکان بێت.کۆمەڵگەیەکی ئاوەها هەرگیز بە بڵاوبونەوەی ڤایرۆسێک توشی قەیران نابێت،هەتا ناچار بێت بە مانەوەی خۆی پێ نا بەرێت بۆ خەڵوەتی ماڵەکان.

قەیرانی کرۆنا قەیرانی ئابوری سیاسی کۆمەڵایەتی بە پلە قوڵتر بەشوێنخۆیدا ئەهێنێت.ئەوقەیرانانەی کە نەک تەنها نیزامی ئابوری بەڵکو بیرکردنەوەو باوەڕو فەلسەفەی سیاسی ومەنتیق و دونیا بینی جیهانی سەرمایەداری بەقوەی لەژێر پرسیاردانابوو.هەربەوشێوەی کەلەقەیرانی ئابوری ٢٠٠٨ تەنانەت ڕاگەیاندنەکانی بۆرژوازی دانیان پێدانا کە حەق لای مارکس بوو،لەماوەی قەیرانی ئێستاشدا جارێکیتر بیروباوەڕی گشتی جیهان سەرنجیان چوە لای مارکس وسۆسیالیزمی جۆری مارکس.جارێکی تر ئاشکرا بوو کە تەنها نیزامێکی سۆسیالیستی.نیزامێک کەلەسەر بنەمای دابینکردنی پێویستیەکانی هەموو هاوڵاتیان ڕیکبخرێت،دەتوانێت ئەو جۆرە قەیرانانە بە هەمیشە چارەسەر بکات.ئەبێت هەوڵبدەی وە ‘ئومێدەواربیت کە لە دونیای دوای کرۆنا سۆسیالیزمی مارکس،سۆسیالیزمیک کە بنەماکەی ئینسان وئینسانیەتە،سەربەرزکاتەوەو ببێتە بزوتنەوەیەکی کاریگەر.

تائەوجێگەی پەیوەندی بە کۆمەلگەی ئێرانەوە دەبێت،نابێت لەبیری کەی کەلەڕوانگەی خەبات ونارەزایەتیەجەماوەریەکانیشەوە کۆمەڵگە لەژێر دەسەڵاتی جمهوری ئیسلامیدا بارودۆخێکی تایبەتی هەیە.قەیرانی کرۆنا لە ئێران لە ناو دەی ڕاپەڕینە جەماوەریدا بە هێنانەخوارەوەی حکومەتی جەلادانی دەسەڵات پێکهات.بزوتنەوەی سەرگونی خوازانەیەک کەلە قەیرانی کرۆنادا دوبارەو بەهێزتر وپەرەگرتوتر لە هەمیشە سەری بەرزدەکاتەوەو هەتا ڕوخاندنی حکومەتی تاوان وبێ ئابڕویی وژێرەوژورکردنی نیزامی دژی ئینسانی سەرمایەداری لە ئێران بەرەوپێشەوە دەڕوات.شۆڕشی سەرکەوتو لە ئێران دەتوانێت سەرەتای دەستپێکی لەبەریەک هەڵوەشانی نیزامی سەرمایەداری بێت لەسەرتاسەری دونیادا.

٢٠٢٠\٣\٢٠

وەرگێڕانی کاوە عومەر
٢٠٢٠\٣\٢٣

وشەسازیی (وەبەرهێنانی زمانەوانیی لە کۆڕۆنادا) ... ئارام قادر سابیر

چلگیر، چلگیریی، چلە نشینی و چلگە. لەبەرئەوەی وشەی کەڕەنتین یان کوارەنتین، لە بنەڕەتدا سێ واتا و دەخی لە خۆیدا هەڵگرتووە کە وەک سێ ڕەگەز بوونیان هەیە،گ. یەکەم: لە ڕووی زەمەنەوە چل ڕۆژ دەخایەنێت کە لە کۆنەوە ژمارە چل پێوەر و حساباتێکی لە زۆر بابەتی سروشتی و مرۆییدا هەبووە، ئاماژەی وەرزەکان، ئاژەڵ و پەلەوەر و ڕووەک، منداڵبوون و مەرگ، ئەفسانەکان، ئایینی، هتاد ... دووەم: لە ڕووی دەخەوە کەنارگیری و دابڕینە. ئەو شوێنەش کە کەنارگیرییەکەی تێدا دەکرێت، دەشێ بە (چلگە) ناوزەد بکرێ. سێیەم: بە مەرەق و تەندروستییە. دەشێ لە جۆرەکانی دیکە چل و چلە جیابکرێتەوە.

کەواتە لە زمانی کوردیشدا دەبێ وشەکە لەباری مانا و تێگەیشتنەوە توانستی بەرامبەری لەگەڵ کوارەنتین هەبێت. بۆ نمونە لە وشەی (هاوەر) هیچ کام لەو ڕەگەزانە نین، چونکە بە جیاکردنەوەی ئاژەڵ (مەڕوماڵات) لە کاتی زان و دەشین و ...هتاد. لەبەرئەوە، بڕوام وایە وشەی (چلگیر) یان (چلگیریی) و (چلەنشینی) دەشێ واتا بدات و لەسەر زاریش ڕەوان و خۆشگەیە. کە واتای چل ڕۆژ کەنارگیریی و گۆشەگیریی و خۆدابڕین دەدات بە مەبەستی تەندروستی مەرەق، چل ڕۆژ + کەنارگیریی و گیرسانەوە لە جێیەک، هەروەها بە شوێنی کەنارگیرییەکە بگوترێت (چلگە).
پێشتریش لە چل گەردان و مشتەقاتی ترمان هەبووە: چلە، چلچرا، چلچلە، چلەی ماتەمینی، چلەی چوار وەرزی ساڵ، چلەی منداڵبوون، شەوی چلە/یەلدا، تەنانەت تەمەنی کامڵی لە چل ساڵی... تەنانەت فارسیش زۆر

وەبەرهێنانی تێدا کردووە. بە گشتی، چلگیریی بریتییە لە چلگیر- کردنی کەسێک یان کەسانێک یان زیندەوەرانێک لە چلگەیەک کە گومانی توشبوون یان تووشبوون بە نەخۆشییەکی درمی و گوازراوەیان لێدەکرێت.

ئەمەش هەمان نمونەی سێوەکانی دیکارتی فەیلەسوفە، کاتێک پێیوابوو بۆ دیاریکردنی بیرۆکە ڕاست و دروستەکان دەبێ هەموو بیرۆکەکانی ئەقڵ و هۆش بە چەند هەنگاوێکی میتۆدیی لێک جیا بکەینەوە، دواتر دروستەکان بخەینەوە جێگەی خۆیان و هەڵەکانیش لە دەرەوەی ئەقڵ و هۆش دەهێڵینەوە، چونکە سێوێکی ساغ ناتوانێ سێوێکی ڕزیو چاک بکاتەوە، بەڵام سێوێکی ڕزیو دەتوانێ ئەوانی دی داڕزێنێ.

جیاوازییەکی کەم ئەگەر هەبێت، مر□ق ب□ فڕێدان شیاو نییە، چونکە هایدیگەر وتەنی دووجار فڕێدراوە! بەڵام میوەی ڕزیو دەشێ فڕێدرێت، بە گشتی نابێ ساغ و ناساغ تێکەڵی و بەرکەوتنیان هەبێت، هەرچەندە ئەمە بۆ نەخۆشی درمە نەک هەموو نەخۆشیەکانی تر وەک ئەوەی عەقڵانیەتی ئامرازیی بەرژەوەندخواز ئەنجامیداوە بە شێوەیەکی گشتگیر و جیاکارییەکی توند لە پێناو قازانجی زیاتردا.
ئارام قادر سابیر: مامۆستای بەشی فەلسەفە لە زانکۆی ڕاپەڕین

لەیادی 40 ساڵەی شەری قزلەروچەند راستییەك … ئەحمەد رەجەب

ئەمرۆ 24/3/2020 یادی چل ساڵەی شەری قزلەرەو رێك چل ساڵ بەر لە ئێستاو لە رۆژی 24/3/1980 پێشمەرگە قارەمان و چاونەترسەكانی حزبی شیوعی عێراق بە مەفرەزەیەكی {16} كەسی بەرنگاری سوپاكەی دیكتاتۆر سەدام حوسەێن و حزبی بەعسی عەرەبی و بە یاوەری جاشە خۆفرۆشەكان بوونەوە.
سوپاكەی سەدامی دیكتاتۆرو حزبی بەعسی عەرەبی خوێنرێژ پێنجەمین سوپای گەورەو مۆدێرنی جیهان بوو، خاوەنی فرۆكەی جەنگی و هەلیكۆپتەروو تۆپ و راجیمەو هەمووجۆرە چەكێك بوو، بە یاوەری

سەدان بەتالیۆنی خەفیفە (موستەشارو جاش) و دامودەزگای ئەمن و ئیستخبارات.
هەندێ لە هاورێیان و خەڵکی تر بیرەوەری و کتێبیان نووسیوەو ئەوەی سەیرە وتوویانە بۆ مێژوو ئەم راستییانە ئەنووسین تا نەوەکانی داهاتوو سوودی لێوەربگرن بەڵام زۆریان بە هەڵەداچوون و، لێرەدائاماژە ئەدەم بە نووسینی هەندێك لە هاورێیانی شیوعی و مەبەستی ژمارەیەکیان تەنها سێنگ دەرپەراندن و هیچی تر ئەگێنا بابەتەکانیان لە نووسینەکانم و نووسینی هاورییانی دیکە کە لە شەرەکە بوون وەرگرتووەو بە هەڵە دایانرشتووە.
دوو سێ هاوریی سەرکردایەتی لە بیرەوەرییەکانیاندا بە هیچ شێوەیەك ئاماژن نادەن بە چەکی پێشمەرگەکان چونکە ئەگەر ئەو کارە بکەن سەرو گۆیلاکی خۆیان ئەگرێتەوە و، ئەوان وەك بەرپرس مەفرەزەکانیان ناردووەتە قووڵایی خاکی کوردستان بە خراپترین چەك و بە بێ تەقەمەنی و تفاقی تر بۆ نموونە مەفرەزەکەی قزلەر.
هاورێی بەرێزم موهەند ئەلبەراك { دوکتۆر سادق} کتێبێکی بە ناونیشانی ئەی رەقیب نووسیوەو هەروا هاورێیەکی تر بە ناو { سەلام فەواز ئەلعوبەیدی} کتێبێکی بە ناونیشانی { بیرەوەرییەکانم لەبارەی ژیانی پێشمەرگەکان} و، رێزدار دوکتۆر عەبدوافەتاح عەلی بۆتانی هەندێ تێبینی و راستکردنەوەی نووسیوەو جێی دەستخۆشییەو، ئەڵێت کتێبەکەی سەلام فەواز سەرچاوەیەکی گرنگەو نابێت لە نووسینەوەی مێژووی خەباتی چەکداری پێشمەرگە شیوعییەکان و بەشداریان لە شۆرشی کوردا پیشتگوێی بخەین.
دەستخۆشی لە دوکتۆر سادق نووسەری { ئەی رەقیب} و سەلام فەواز نووسەری { بیرەوەرییەکانم لە بارەی ژیانی پێشمەرگەکان} و، هەروا رێزدار دوکتۆر عەبدولفەتاح عەلی بۆتانی ئەکەم و هیوادارم سەرکەوتوو بن و لە کۆتاییدا داواکارم لە هەردوو نووسەر د. سادق و سەلام ناوی شەرەکان و هاورێیان راست بنووسن و هەروا رۆژەکان بۆ نموونە شەری قزلەر لە 24/3/1980 روویداوە نەوەك 27/3/1980.
هاورێ فەیسەڵ ئەلفوئادی لە کتێبەکەی : لە مێژووی خەباتی چەکداری پێشمەرگەکانی حزبی شیوعی عێراق { 1978 ـــ 1989} ئەنووسێت :
مەفرەزەیەك لە 16 هاورێ و دۆستان بەرپرسی عەسکەرییەکەی مەلا حوسێن و موستەشاری سیاسییەکەی هاوری فارس رەحیم ئەندامی محەلی سلیمانی بوون هتد… چەکەکانیان “” ئالی وغەیر ئالی ”” 24/3/1980 چوونە ناو دێی قزلەر، هاورێیان بریاریاندا بۆ نانخواردن بچنە ناودێ و ئەمەش پێچەوانەی بریارێکی روونە کە نابێت بە رۆژ بچنە ناودێ، مەفرەزەکە پاسەوانی توندوتۆڵیان دانەناو، هاورێیان بە پەلە چوون بۆ مزگەوت و چاوەروان بوون نانیان بۆ بێنن و، لەو

کاتەدا 4 هەلیکۆپتەر لە نزیك مزگەوتەکە هاتنە سەر زەوی و بارەکانیان هەڵرشت 120 کەس بوون ویەکسر کەوتنە تەقە رووەو مزگەوتەکەو، پاشان 7 هەلیکۆپتەری تر هاتن و بارەکانیان هەڵرشت و ، نووسەر بە ئارەزووی خۆی زۆر شتی تری نووسیوە.

راستە مەفرەزەکە 16 هاوری بوو هەر هەموو شیوعی بوون حەمە کریم قەرچەتانی بەرپرسی عەسکەری بوو، هاورێ فارس رەحیم لەوێ نەبوو قەت موستەشاری سیاسی نەبووە، چەکەکان خراپترین چەك بوون، چوونە ناودی پیچەوانەی هیچ بریارێك نەبوو هاورێیان خۆیان بریار ئەدەن، لە ناودێ پێشمەرگە لەلایەن ئەنجۆمەنی دێکە بە سەرماڵاندا دابەش ئەکرێن و ناچنە مزگەوت تا نانیان بۆ بێنن، پاسەوانی توندوتۆڵ (کەس نازانێت مەبەستی چییە) خۆمان 16 کەس بووین من و هاورێ رەووف رەشید { بێکەس} پاسەوان بووین.

هاورێ فەیسەڵ فوئادی مێژوو ئەنووسێت بەڵام مێژووەکە ئەشێوێنێت.

چل ساڵ بەر لە ئیستاو لە رۆژی (24) ی ئاداری ساڵی (1980) پێشمەرگە ئازاو دلێرەکانی (حزبی شیوعی عێراق) شەرێکی پر لە قارەمانێتی و خۆبەخت کردنیان تۆمار کردو ئەتوانین بڵێن داستانێکی بێ وێنە..

رژێمی لەرزۆکی بەغدا بۆ داپلۆسینی جەماوەرو بە هۆی جەژنی نەورۆزەوە هێزێکی گەورەی سەربازو جاشی هێنابووە شاری سلێمانی و لە حاڵەتی ئامادەباش بوو، ساڵی (1980) بە هۆی باران و تەروتووشییەوە ئاهەنگەکانی نەورۆز خرابوونە رۆژی (24) ی مانگ و هێزەکانی دوژمن لە سەرپێ بوون بۆ سەرکوتکردنی هێزە بەرهەڵستکارەکان.

مەفرەزەیەکی قارەمانی حزب کە لە (16) پێشمەرگە پێك هاتبوو، بەیانی زوو دێی زێوێی بناری شاخی سەرکەشی پیرەمەگروونی بەجێ هێشت و بەو سەرماو سۆڵەیە بەرەو دێی (قزلەر) کەوتەرێ و ، بەفر شکاندن چوونە سەر شاخ و دابەزین بۆ دامێنی شاخ بوونە هۆیەکی سەرەکی هیلاك و ماندوو بوونی پێشمەرگەکان، لە کاتژمێری (11) دا پێشمەرگەکان چونە ناو دێی قزلەری سەر بە ناحیەی سەرچنار بۆ حەسانەوە، بەڵام پاش کاتژمێرێك هەلێکۆپتەرەکانی دوژمن هاتنە ئاسمانی دێیەکە و یەکسەر سەربازو جاشیان هەڵرشت و زوو بە زوو لە هەردوولا دەست کرا بە تەقەکردن.

بەڵی پێش چل ساڵ لە رۆژێکی وەك ئەمرۆدا (24) ی ئاداررژێمی ترسنۆکی فاشی و خۆێنرێژی عێراق بە هێزێکی گەورە لە هێزەکانی تایبەتی (قوات خاصە) بە پاڵ پشتی جاش و بە (19) هەلیکۆپتەر هێرشێکی درندانەیان کردە سەر مەفرەزە قارەمانەکەی حزبی شیوعی عێراق لە دێی قزلەرو شەرێکی چەپەڵ و نابەرابەرو سەختیان

هەڵگیرساند.
دوژمنی ترسنۆك بە شێوەیەك هاتبوو، ئەیزانی مەفرەزەكە (16) كەسەو چەكەكانیان زۆر خراپە، بە خەیاڵی خاوی خۆی هاتبوو مەفرەزەكە دەستگیر بكات، لە راستیدا چەكی پێشمەرگەكان چەكی شەر كردن نەبوو، بریتی بوون لە (2) كلاشنكۆف و (8) ژێسێ و (5) ماوو* یەك برنەو، هەموو ئەو چەكانەش كۆن بوون و، لە كاتی تەقە كردندا ئەوەستان، بەڵام سەرەرای هەموو ئەو كۆسپ و تەگەرەیە حەماس و ورەی بەرزی پێشمەرگەو هاورێیان لە پەرەسەندندا بوو.
پاش سێ چوار كاتژمێر لە شەرەكە مەفرەزەیەكی ئازای پێشمەرگەی یەكێتی نیشتمانی كوردستان بە سەرۆكایەتی ئیسماعیل گەورەدێی لە قۆڵی چێخماخەوە خۆی گەیاندە گەرمەی شەرەكەو هاتن بە هانای برا پێشمەرگەكانیانەوە، لە كاتژمێری (6) ی ئێوارە دوژمن كەوتە پاشەكشێ و كۆكردنەوەی زیانەكانی و بە رووەشی بۆ مۆڵگاكانی گەرایەوە.
مەفرەزەكە برێتی بوو لەم هاورێیانە:
1ـ حمه كريم قه ره جه تانی (حه مه صالح) 2 – حسن رشيد (فەلاح) 3- كمال مام همزه (هەژار) 4- عمر حه مه بجكول (ملا حسين) 5- معتصم عبدالكريم (أبو زەهرە) 6- شفيق كريم (مامۆستا شاهۆ) 7- صلاح الدين حسن (مامۆستا خالد) 8- سەرباز مەلا ئەحمد بانيخيلاني 9- عومەر عەلی (عمر بوره سلمی) 10- مامۆستا جەمال محمد امين 11- حەمەسالەح سورداشی (مامۆستا سەردار) 12- رەووف رەشید (بێكەس) 13- محەمەد مەزلوم (أبو محەمەد) – 14ـ بورهان ئەحمەد (عەتا) 15- ئەحمەد رەجەب (سیروان) 16ـ (عەدنان .ط)**

لەم داستانە شكۆدارەدا ئەم هاورێیانە شەهید بوون:
1- عومەر حەمە بچكۆل (مەلا حسين)، ئەندامی لێژنەی قاعیدە، كرێكاری كارگەی تەنقیحی سلێمانی.
2- شەفیق كریم (شاهۆ) مامۆستای زمانی ئینگلیزی لە سانەوی رێشنبیر – سلێمانی، ئەندامی لێژنەی قاعیدە.
3- موعتەسەم عەبدولكەریم (أبو زەهرە) ئەندامی حزب، هونەرمەندو وێنەكێش {شێوەكار}.
4- حەسەن رەشید (فەلاح) – كرێكارو لێپرسراوی هێزی پاراستنی بارەگای كۆمیتەی ناوەندی لە بەغدا، ئەندامی قەزا، سلێمانی.
5- كەمال مام هەمزە (هەژار) ئەندامی حزب، كرێكار، سلێمانی.
بریندار بوونی (شەهاب) پێشمەرگەی دلێری یەكێتی نیشتمانی كوردستان.
شایانی باسە (3) هاورێ لەو هاورێیانەی بەشداری شەری قزلەریان كرد لە شوێنی تر شەهید بوون:

1 – سەرباز مەلا ئەحمەد بانیخێڵانی لە داستانەکەی بەکربایفدا بە دەستی مۆستەشارجاش تحسین شاوەیس شەهید کرا.
-2 عومەر عەلی (عومەری پورە سەلما) لە کاتی ئەنجامدانی ئەرکێکی حزب و پێشمەرگە لە رووباری چەمی سوورەبان لە نزیك دێی چاڵە خەزێنە خنکاوو شەهید بوو.
-3 سەلاح الدین حەسەن (مامۆستا خالید) ئەندامی مەکتەبی محەلی سڵیمانی ـ لە کاتی ئەنفالە بەدناو چەپەڵەکەی رژێمی بەعسی ترسنۆکدا 1988 کەوتە داوی چەتەو چڵکاوخۆرەکانی رژێم و شەهید کرا.
سەرکەوێ خەباتی رەوای حزبی شیوعی لە پێناو ئاواتەکانی گەل و نیشتمان..
مردن و سەرشۆری بۆ دۆژمنان.
تێبینی: مەلا حسین لە دێی چۆخماخ تەسلیم بە خاك کراوە.
(4) هاورێکەی تر: شەفیق و أبو زەهرەو حەسەن و هەژار لە دێی (قزلەر) نێژران، بەڵام بۆ بەیانی 25 ی ئاداری 1988 دوژمنی ترسنۆك لاشەکانیانی بۆ شاری سلێمانی گواستەوە.
** عەدنان . ط لە پاش ماوەیەك زانرا عەدنان چڵکاوخۆری رژێمی حزبی بەعسی عەرەبییە.
23/3/2020

ژیــان جــوانە ـ..شیعــر : ســهراب سپهری وەرگێڕانی : پشکۆ ناکام

” زندگی زیبا است “

“”””””””””””

ژیان ......
پەرۆشی گەیشتنە بە هەمان
سبەیە کە نایەت
تۆ نە لە دوێنێ ی و نە لە سبەی
لاپەڕەی ئەمڕۆ
پڕە لە ” بوون “ی تۆ

شایەت ئەو خەندەیەی ئەمڕۆ
پێی قایل نەبوویت
دوا فورسەتی " هاوڕێگا" بوون بوایە
......ئومێدە وا بوایە
ژیان یادێکی سەیرە
کە لە سینەی خاکا مایەوە
ژیان ، سەوزترین ئایەتی
ئەندێشەی پەڕەیە
ژیان ، خەیاڵی یەک دڵۆپی دەریا
لە ئارامی ڕووبار
ژیان ، هەستی گوڵ گرتنی
یەک بێستانە، لە باوەڕی " تۆو"ە وە وە ،،
ژیان ، باوەڕی دەریایە
لە بیری ماسیەکانا
لە " تەنگ " بوونی ناو دەریا
ژیان ، دەربڕینی ڕووناکی خاکە
لە ئاوێنەی عەشقا
ژیان ، تێگەیشتنی تێنەگەیشتنەکانە
ژیان ، پەنجەرەیەکی کراوەیە
بە ڕووی دونیای “بوون”ا
تا ئەو پەنجەرەیە کراوە بێ
دونیا بۆ ئێمەیە
......ئاسمان
......نوور " ڕووناکی “
......عەشق
......بەختەوەری بۆ ئێمەیە
دڵنیابین لە فورسەتی
کردنەوەی ئەم پەنجەرەیە
دەرگا بۆ نوور دانەخەین
دەرگا بۆ ئارامی پڕ میهرەبانی
شەماڵ دانەخەین
پەردە لە دڵا لابەین
بە پەرۆش و حەماسەوە
سڵاوێک بکەین
سڵاوێک بکەین